

Nr 321

Av herr Ståhl m. fl., om ökat anslag till Svenska institutet.

Sveriges anseende utomlands, vilket under lång tid varit mycket gott i ett flertal olika länder, även inom avlägsna områden, utgör en betydande tillgång. Såväl för den svenska exporten som för att vinna förståelse för svensk utrikespolitik är det av vikt att vårt land röner en allmän uppskattning. Även om så för närvarande är fallet i en glädjande utsträckning, konstaterar man många gånger att kunskapen om Sverige i främmande länder trots allt ännu är skrämmande liten. Att detta är till skada både för oss själva och för andra ligger i öppen dag.

För bevarande och förbättring av Sveriges ställning i dessa hänseenden kräves framför allt vederhäftig upplysning, icke minst därför att det i många lägen förekommer att felaktiga och direkt skadliga påståenden spridas från andra håll. Det centrala organet för sådan upplysningsverksamhet är Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet. Dit har alltifrån institutets tillkomst för tio år sedan varit förlagd ledningen av lektoratverksamheten vid utländska universitet. Institutet utger vidare publikationer om Sverige, handhar stipendiatutbytet, anordnar årligen en kurs för utländska besökare med intresse för svenska samhällsförhållanden och spelar icke minst en betydelsefull roll när det gäller den svenska upplysningsfilmen, som röner ett starkt växande intresse utomlands. Genom egna avdelningar har institutet också möjlighet att på ort och ställe hålla kontakt med dem, som intressera sig för Sverige. Därutöver samverkar institutet med andra upplysningsorgan, och genom informella kontakter har det blivit möjligt att undvika det dubbelarbete, som tidigare icke sällan förekom. Ett exempel på sådan samverkan var den överläggning mellan upplysningsorganen, som i höstas hölls på initiativ av utrikesdepartementets pressbyrå.

Svenska institutet bygger på såväl statliga som enskilda bidrag. De senare uppgå årligen till drygt 200 000 kronor i medlemsbidrag från näringslivet och organisationerna och ungefär 57 000 kronor i anslag för särskilda ändamål från samma källor och från Stockholms stad. Även om dessa belopp äro lägre än vad man vid institutets uppkomst hade vågat hoppas, bevisa de dock ett påtagligt intresse för verksamheten. Huvuddelen av budgeten bygger på statsbidrag, vilket även är motiverat, eftersom ju upplysningsverksamheten om Sverige måste betraktas som ett allmänt samhällsintresse. Det bör också framhållas, att en positiv inställning från

1 — *Bihang till riksdagens protokoll 1955. 4 saml. Nr 321—325*

statens sida är av väsentlig vikt för att institutet skall kunna få understöd från enskilt håll.

I årets statsverksproposition föreslås, att institutet skall få statsbidrag med ett oförändrat belopp av 554 000 kronor. Detta är i jämförelse med vad som satsas på upplysningsverksamhet t. o. m. i våra skandinaviska grannländer ett rätt blygsamt belopp; särskilt när det gäller film göra både Danmark och Norge väsentligt större insatser. Det visar sig också, att Svenska institutet i många hänseenden hämmas i sin verksamhet genom brist på medel. I sin senaste verksamhetsberättelse skriver institutet härom:

»I likhet med många andra organ har institutet under de senaste åren haft att med tillgångar, vilkas realvärde icke oväsentligt minskats, möta kontinuerligt växande anspråk såväl från utlandet som från svenska myndigheter, organisationer och företag. Den kraftiga kostnadsstegring, som inträtt, har icke kompenserats genom någon motsvarande ökning av de för verksamheten disponibla medlen. Det ligger i sakens natur, att institutet i detta läge nödgats företa en allt strängare sovring av sina åtaganden. Det har också i viss utsträckning blivit nödvändigt att avstå även från sådana insatser, som obestriddligen skulle ha utgjort viktiga led i den svenska upplysningsverksamheten utomlands.»

Detta betyder icke, att institutet för närvarande skulle leva över sina tillgångar. Tvärtom har verksamheten på senare år starkt konsoliderats, vilket blivit möjligt genom att man fått större erfarenhet om hur långt tillgängliga medel kunna räcka. Därav följer emellertid icke, att allt är väl beställt. I sin framställning om anslag för budgetåret 1955/56 skrev institutets styrelse härom:

»Denna skenbara konsolidering av institutets ekonomi har emellertid kunnat uppnås endast på bekostnad av en stark, delvis drastisk begränsning av arbetet i jämförelse med vad som förutsattes vid dess tillkomst. Följden har blivit, att institutet ibland utsatts för en kritik, vari gjorts gällande att det icke motsvarat förväntningarna eller behoven. I den mån denna kritik är berättigad, måste den till alldeles övervägande delen förklaras genom de inskränkningar i sitt arbete, som institutet av ekonomiska skäl nödgats ålägga sig.

En särskild omständighet i detta sammanhang är den relativt begränsade utsträckning, i vilken medlemsavgifter kunnat erhållas av enskilda företag och organisationer. Till och med budgetåret 1952/53 minskades summan av dylika bidrag oavbrutet från år till år; under år 1953/54 har för första gången inträtt en ökning, vilken emellertid är så ringa, att den icke kan anses signifikativ för framtiden. Här föreligger i själva verket en olycklig växelverkan. Den starka begränsningen av institutets arbete medför att intresset från allmänhetens sida minskas; härigenom blir det allt svårare att få bidrag från enskilda företag och organisationer, och därmed blir det nödvändigt att allt starkare begränsa arbetsuppgifterna; o. s. v.»

De svårigheter som institutet sålunda berört, måste ur allmän synpunkt inge allvarliga bekymmer. Det är icke lyckligt, att upplysningsverksamheten om Sverige i utlandet blir lidande av anslagsbrist, särskilt som även en måttlig ökning skulle kunna medföra väsentliga förbättringar. Särskilt angeläget är måhända att möjliggöra produktion av nya filmer. På den utländska marknaden har färgfilmen numera tämligen helt trängt igenom, och de äldre filmerna om Sverige äro icke längre slagkraftiga. Samtidigt är färgfilm betydligt dyrare i framställning och drager även större kostnader när det gäller framställning av kopior. Institutet har icke genom någon anslagshöjning fått möjlighet att tillgodose de behov, som sålunda uppkommit.

Med åberopande av det anförda få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta att anslaget till Svenska institutet för nästa budgetår bestämmes till 625 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1955

Manne Ståhl

Stig F. Hansson

Rolf Edberg

Leif Cassel

i Önnarp
